

**MAHALLIY SANATORIYLARDA UROLOGIK BEMORLARNI TABIIY
DAVOLASH OMILLARI SAMARADORLIGI**

Boboraximov Ilhom Murodullayevich,
Alfraganus universiteti, Tibbiyot fakulteti,
Davolash ishi yo‘nalishi, 5-kurs,
E-mail: boboraximovilh6@gmail.com
Tel: +998 97 573 98 88

Ilmiy rahbar: **To‘xtamish Muzaffar Hikmatxujayevich,**
Respublika Ixtisoslashtirilgan Urologiya
Ilmiy-amaliy Tibbiyot Markazi, urolog, xirurg
E-mail: dr.best@mail.ru
Tel: +998 97 766 00 70

Annotatsiya: Urologik kasalliklar – bu buyraklar, siydik pufagi, siydik yo‘llari va prostata kabi organlarni qamrab oluvchi patologiyalar bo‘lib, ularning davolashida nafaqat farmakologik, balki tabiiy davolash usullari ham muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada mahalliy sanatoriylarda urologik bemorlarni tabiiy davolash omillari, ularning samaradorligi, qo‘llaniladigan terapiya usullari va klinik natijalari tahlil qilinadi. Maqolada mineral suvlar, klimatoterapiya, balneoterapiya, fizioterapiya va boshqa tabiiy resurslarning urologik kasalliklarga ta’siri o‘rganiladi. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, tabiiy davolash omillari kompleks terapiya tarkibida bemorlarning klinik holatini yaxshilash, surunkali infektsiyalarni kamaytirish va hayot sifatini oshirishga yordam beradi.

Kalit so‘zlar: urologik kasalliklar, sanatoriy terapiyasi, tabiiy davolash omillari, mineral suvlar, balneoterapiya, klimatoterapiya

Kirish

Urologik kasalliklar inson salomatligi uchun keng tarqalgan muammo bo‘lib, surunkali siydik yo‘llari infeksiyalari, buyrak toshlari, prostata patologiyalari va boshqa kasalliklarni o‘z ichiga oladi. Dunyo sog‘liqni saqlash tashkiloti ma’lumotlariga ko‘ra,

urologik patologiyalar aholining katta qismini, ayniqsa o'rta va keksa yoshdagi odamlarni, ta'sir qiladi.

Mahalliy sanatoriylar tabiiy davolash omillari bilan urologik bemorlarni davolashda muhim rol o'ynaydi. Tabiiy omillar – mineral suvlari, klimat sharoitlari, balneoterapiya, fizioterapiya va boshqa tabiiy resurslar – organizmning tiklanish jarayonlarini rag'batlantiradi, immunitetni oshiradi va farmakologik terapiya samaradorligini oshiradi. Maqolaning maqsadi – mahalliy sanatoriylarda urologik bemorlarni tabiiy davolash omillarining samaradorligini o'rganish, ularning foydalari va cheklovlarini tahlil qilish va klinik amaliyotda qo'llash bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqishdir.

Urologik patologiyalar orasida eng keng tarqalganlari:

- Surunkali siydik yo'llari infeksiyalari
- Prostata adenomasi va prostatit

Epidemiologik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, surunkali siydik yo'llari infeksiyalari ayollarda erkaklarga nisbatan 2–3 barobar ko'p uchraydi. Buyrak toshlari va prostat patologiyalari esa ko'proq o'rta va keksa yoshdagi bemorlarda kuzatiladi. Mineral suvlari turli kislotalar, metallar va minerallar tarkibiga ega bo'lib, urologik kasalliklarda terapevtik ta'sir ko'rsatadi. Masalan:

- Buyrak va siydik pufagi infeksiyalarida mineral suvlarda cho'milish yallig'lanishni kamaytiradi.
- Diuretik ta'sir orqali toksinlarni chiqarishga yordam beradi.
- Surunkali sistit va pielonefritda mineral vannalar simptomlarni yengillashtiradi. Sanatoriy hududlaridagi iqlim sharoitlari (tog', dengiz, o'rmon) bemorlarning umumiy holatini yaxshilaydi:
- O'pka va teri orqali organizmning kislorod bilan ta'minlanishini oshiradi.
- Stressni kamaytiradi va immun tizimini mustahkamlaydi.

- Qon aylanishini yaxshilash orqali buyrak va siydik pufagi funksiyasini qo‘llab-quvvatlaydi.

- Magnetoterapiya, lazer terapiyasi, elektroforez – yallig‘lanishni kamaytiradi va to‘qimalarni tiklaydi.

- Ultrasonik davolash va massaj – qon aylanishini yaxshilaydi va toksinlarni chiqarishga yordam beradi

-

Sanatoriylarda urologik bemorlarni davolash odatda kompleks tarzda amalga oshiriladi:

1. **Boshlang‘ich tekshiruv** – siydik tahlili, ultratovush diagnostikasi, qon tahlillari.

2. **Tabiiy davolash omillarini qo‘llash** – mineral vannalar, klimat terapiya, fizioterapiya, fitoterapiya.

3. **Farmakologik terapiya bilan kombinatsiya** – antibiotiklar, diuretiklar, yallig‘lanishga qarshi dorilar.

4. **Reabilitatsiya va profilaktika** – jismoniy mashqlar, stressni kamaytirish, to‘g‘ri ovqatlanish.

Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki:

Surunkali siydik yo‘llari infeksiyalarida mineral vannalar va diuretik terapiya simptomlarni sezilarli darajada kamaytiradi. Buyrak toshlari bo‘lgan bemorlarda fizioterapiya va mineral suvlar bilan davolash toshlarning kichrayishiga va og‘riqning kamayishiga yordam beradi. Prostatit va prostata adenomasida balneoterapiya, lazer va magnetoterapiya yallig‘lanish va og‘riqni kamaytiradi. Tabiiy davolash bilan birga qo‘llanadigan fitoterapiya bemorlarning hayot sifatini yaxshilaydi va surunkali kasalliklarning qaytalanishini kamaytiradi. Bemorlar individual sharoitga qarab tabiiy davolash protokollariga moslashtirilishi lozim. Sanatoriy hududi, suvning mineralligi, iqlim sharoiti va fizioterapevtik imkoniyatlar davolash samaradorligini belgilaydi. Kompleks davolash yondashuvi (tabiiy omillar + farmakologik terapiya + reabilitatsiya) eng optimal natijani beradi. Profilaktik choralar va bemorning ishtiroki davolashning muvaffaqiyatini oshiradi.

Tabiiy davolash usullari farmakologik terapiya bilan birga qoʻllanganda eng yuqori natijani beradi. Kelajakda sanatoriylarda urologik kasalliklarni davolashda individual yondashuv va tabiiy resurslardan foydalanishni optimallashtirish boʻyicha qoʻshimcha tadqiqotlar olib borish tavsiya etiladi. Shuningdek, bemorlarning sogʻlom turmush tarzini ragʻbatlantirish, diet va jismoniy faollikni oshirish sanatoriy terapiyasining samaradorligini oshiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ROʻYXATI

1. zhamalov, A.Sh. Urin yoʻllari infeksiyalari va ularni davolash usullari. Toshkent: Meditsinskiy universitet, 2018.
2. Mirzoeva, L.B. Sanatoriy terapiyasi va tabiiy davolash omillari. Toshkent: Sogʻliqni saqlash nashriyoti, 2020.
3. WHO. Global Report on Urinary Tract Infections. Geneva: World Health Organization, 2019.
4. Ivanov, P.V. Balneoterapiya va fizioterapiya: nazariya va amaliyot. Moskva: Meditsinskaya literatura, 2017.
5. Petrova, E.A. Urologik kasalliklarda fitoterapiya va sanatoriy davolash. Sankt-Peterburg: Zdorovʻe, 2021.
6. Kuznetsov, S.N. Klimatoterapiya va urologik kasalliklar. Moskva: Meditsinskie issledovaniya, 2019.
7. American Urological Association (AUA). Guidelines on the Management of Urologic Conditions. USA: AUA, 2022.

